

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ એસ્પિનવોલ એન્ડ કું. લી.

વિરુદ્ધ

કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ, એર્નાકુલમ.

સપ્ટેમ્બર ૫, ૨૦૦૧.

[એસ.પી. ભરૂયા, વાય.કે. સભરવાલ અને અશોક ભાન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ :

કલમ ૩૨-રોકાણ ભથ્થું-કોફીને ક્યોર કરવા માટે સ્થાપિત મશીનરી-
કરદાતાએ રોકાણ ભથ્થાનો દાવો કરેલ-શું હકદાર છે-કોર્ટે ઠેરવેલ કે, કાચા બેરી
પર પ્રક્રિયા કરીને કોફીના બીજ બનાવવાની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ સમાન છે-
કરદાતા કલમ ૩૨એ હેઠળ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર છે--કલમ ૨૫૬.

શબ્દો અને શબ્દસમૂહો- 'ઉત્પાદન' -સામાન્ય બોલચાલમાં અર્થ.

અપીલકર્તા-કરદાતાએ આકારણી વર્ષ ૧૯૮૦-૮૧ અને ૧૯૮૩-૮૪

માટે તેના કોફી ક્યોરિંગ પ્લાન્ટ્સમાં કોફીને ક્યોર કરવા માટે સ્થાપિત મશીનરી માટે ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૩૨એ હેઠળ રોકાણ ભથ્થાનો દાવો કર્યો હતો જેને ઇન્કમ ટેક્સ ઓફિસર દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો પરંતુ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ (અપીલ) દ્વારા અપીલમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. રેવન્યુ દ્વારા વધુ અપીલ કરવામાં આવતા, એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાને સંડોવતા સમાન મુદ્દામાં પોતાના જ આદેશના આધારે સી.આઈ.ટી. (અપીલ) ના આદેશને માન્ય રાખ્યો હતો અને ઠેરવ્યું હતું કે કરદાતા છોડ પરથી તોડવામાં આવેલ કાચા માલમાંથી કોફીના બીજ બનાવવાના ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિમાં સામેલ હતા. સદર અધિનિયમની કલમ ૨૫૬(૧) હેઠળ કરવામાં આવેલ રેફરન્સમાં, હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે કરદાતા કોફીને ક્યોર કરવા માટે વપરાતી મશીનરી અને તેના વેચાણના સંબંધમાં સદર અધિનિયમની કલમ ૩૨એ હેઠળ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર નથી કારણ કે તે કોફીને ક્યોર કરવાની પ્રક્રિયામાં કોઈપણ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિમાં સામેલ નહોતા. તેથી કરદાતા દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ.

સામાવાળા-રેવન્યુએ દલીલ કરી હતી કે કરદાતા માત્ર પ્રોસેસિંગનું કામ કરતા હતા અને નવી વસ્તુના ઉત્પાદનમાં સામેલ નહોતા.

અપીલ મંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧. ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ માં 'ઉત્પાદન' શબ્દની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી. 'ઉત્પાદન' શબ્દની વ્યાખ્યાના અભાવે

સામાન્ય બોલચાલમાં જેવો અર્થ સમજવામાં આવે છે તેવો અર્થ આપવો જોઈએ. તેને કાચા અથવા તૈયાર માલસામાનમાંથી ઉપયોગ માટેની વસ્તુઓના ઉત્પાદન તરીકે સમજવું જોઈએ, જેમાં આવા માલસામાનને નવા સ્વરૂપો, ગુણો અથવા સંયોજનો આપવામાં આવે છે, પછી ભલે તે હાથની મજૂરી દ્વારા હોય કે મશીનો દ્વારા. પ્રક્રિયા ત્યારે ઉત્પાદન પ્રક્રિયા બને છે જ્યારે તે મૂળ વસ્તુમાં સંપૂર્ણ પરિવર્તન લાવે છે જેથી કરીને વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુ અથવા ચીજવસ્તુનું નિર્માણ થાય. તે પ્રક્રિયામાં જ ઘણી પ્રક્રિયાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે. વિવિધ પ્રક્રિયાઓ અભિન્ન રીતે જોડાયેલી છે જે વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુના ઉત્પાદનમાં પરિણમે છે. જો પ્રોસેસિંગ પછી વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુ અથવા ચીજવસ્તુ બને છે તો તે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ હશે. [પૃષ્ઠ-એફ, ૭]

ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ વિરુદ્ધ મેસર્સ પીઓ ફૂડ પેકર્સ, [૧૯૮૦] સપ્લીમેન્ટરી એસ.સી.સી. ૧૭૪, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૨. કરદાતા કાચા બેરીને તોડ્યા પછી અથવા પ્રાપ્ત કર્યા પછી તેને કોફીના બીજનો આકાર આપવા માટે નવ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર કરે છે. અંતિમ ઉત્પાદન ઈનપુટથી બિલકુલ અલગ છે. વસ્તુમાં થયેલ ફેરફાર નવી અને અલગ વસ્તુમાં પરિણમે છે જે વેપારમાં નવી અને અલગ ચીજવસ્તુ તરીકે ઓળખાય છે. જે સામગ્રીમાંથી તેનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું હતું તેનાથી કોફીના બીજ અલગ અને સ્વતંત્ર ઓળખ ધરાવે છે. તૈયાર ઉત્પાદનમાં સ્પષ્ટ ફેરફાર જોવા મળે છે. કાચા બેરી પર પ્રક્રિયા કરીને કોફીના બીજ બનાવવાની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ

હશે અને કરદાતા સદર અધિનિયમની કલમ ૩૨એ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર છે. (૫૬૫-ડી, જી, એચ[

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન : ૧૯૯૭ ની સિવિલ અપીલ નં. ૮૮૩૨-૮૮૩૩.

૧૯૯૩ ના આઈ.ટી.આર. નં. ૪૩ અને ૪૪ માં કેરળ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૫.૯.૯૬ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા તરફથી સી.એન. શ્રી કુમાર.

સામાવાળા તરફથી બી.બી. આહુજા, રાજીવ નંદા, બી.વી. બલરામ દાસ અને સુશ્રી સુષ્મા સુરી.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અશોક ભાન દ્વારા આપવામાં આવેલ.

અશોક ભાન, ન્યાયમૂર્તિ. હાઈકોર્ટના વાદગ્રસ્ત હુકમ/ચુકાદાથી નારાજ થઈને, કરદાતા-અપીલકર્તા અપીલમાં આવ્યા છે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા, હાઈકોર્ટે ઇન્કમ-ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, કોચીન (જે હવે પછી 'ટ્રિબ્યુનલ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (જે હવે પછી 'સદર અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨૫૬(૧) હેઠળ કરવામાં આવેલ રેફરન્સમાં કાયદાના નીચે મુજબના પ્રશ્નનો નકારાત્મક જવાબ આપેલ છે.

"શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાની કોફીને ક્યોર

કરવાની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન સમાન છે તેમ ઠેરવવામાં કાયદા અને હકીકતો મુજબ યોગ્ય છે અને શું કરદાતા ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની કલમ ૩૨એ હેઠળ રાહત માટે હકદાર છે?"

એટલે કે કરદાતાની વિરુદ્ધ અને રેવન્યુની તરફેણમાં.

હાઈકોર્ટે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે કરદાતા કોફીને ક્યોર કરવા અને તેના વેચાણ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી મશીનરીના સંબંધમાં સદર અધિનિયમની કલમ ૩૨એ હેઠળ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર નથી.

કાયદાના ઉપરોક્ત પ્રશ્ન ઉભો થવાના સંબંધિત હકીકતો નીચે મુજબ છે:-

પ્રશ્ન હેઠળના આકારણી વર્ષ ૧૯૮૦-૧૯૮૧ અને ૧૯૮૩-૧૯૮૪ છે. કરદાતા એક પબ્લિક લિમિટેડ કંપની છે. તે કોચર ઉત્પાદનોની નિકાસ, જંતુનાશકો અને કીટનાશકોનું વિતરણ, સર્વિસ કોન્ટ્રાક્ટ પર એસ્ટેટ ચલાવવા અને સંચાલન કરવામાં સંકળાયેલ છે. આ ઉપરાંત, કરદાતા કોફી ક્યોરિંગ પ્લાન્ટ્સ ધરાવે છે. કોફીને ક્યોર કરવા માટે સ્થાપિત મશીનરી માટે, કરદાતાએ બંને આકારણી વર્ષો માટે કલમ ૩૨એ હેઠળ રોકાણ ભથ્થાનો દાવો કર્યો હતો. ઇન્કમ ટેક્સ ઓફિસરે ઠેરવ્યું હતું કે કરદાતા રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર નહોતા. કરદાતાએ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ (અપીલ્સ) [જે હવે પછી 'સી.આઇ.ટી. (અપીલ્સ)] સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી જેમણે અપીલોને મંજૂર કરી હતી અને ઠેરવ્યું હતું કે કરદાતા સદર અધિનિયમની કલમ ૩૨એ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર હતા.

રેવન્યુ દ્વારા વધુ અપીલ કરવામાં આવતા, ટ્રિબ્યુનલે નોંધ્યું કે કરદાતાના પોતાના કેસમાં આઈટીએ નં. ૪૨૧/કોચીન/૧૯૮૪ માં તેની સમક્ષ આવો જ મુદ્દો આવ્યો હતો જેમાં ટ્રિબ્યુનલે ઠેરવ્યું હતું કે કરદાતા રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર હતા. તેના અગાઉના નિર્ણયને અનુસરીને, ટ્રિબ્યુનલે સી.આઈ.ટી. (અપીલ્સ) ના આદેશને માન્ય રાખ્યો હતો.

આ મામલો હાઈકોર્ટ સમક્ષ રેફરન્સમાં લેવામાં આવ્યો હતો. કોફીને ક્યોર કરવાનો અર્થ શું છે તે અંગેની હકીકતલક્ષી સ્થિતિ જાણવા માટે, કોર્ટે પક્ષકારોના વકીલને અગાઉના આકારણી વર્ષ માટે ટ્રિબ્યુનલનો આદેશ રજૂ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો, જેને રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યો હતો.

સામાન્ય વ્યાપારી બોલચાલમાં સામાન્ય રીતે 'કોફી' શબ્દનો અર્થ શું થાય છે તે સમજવા માટે, હાઈકોર્ટે એન્સાયક્લોપીડિયા બ્રિટાનિકા, વોલ્યુમ ૬ (૧૯૭૨ આવૃત્તિ) નો સંદર્ભ લીધો અને તારણ કાઢ્યું કે 'કોફી' એ કોફીના છોડના શેકેલા બીજ (બીન્સ) માંથી બનેલું પીણું છે. સદર પીણાનું સેવન ગરમ અથવા ઠંડા પીણા તરીકે કરવામાં આવે છે અને તેને શક્તિવર્ધક અસર હોવાનું માનવામાં આવે છે. કોફી સૂકી અથવા ધોવાની પ્રક્રિયા દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવે છે. સૂકી પ્રક્રિયામાં, જેને કુદરતી પ્રક્રિયા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, કોફી ચેરીને પાણીમાં સારી રીતે ધોવામાં આવે છે અને પછી ખુદ્દી હવામાં અને તડકામાં સૂકવવા માટે સિમેન્ટના પેશિયો પર ફેલાવવામાં આવે છે. સૂકાયા પછી, હલ, સૂકા પલ્પ અને ચર્મપત્રને દૂર કરવા માટે કોફીને વારંવાર ફેનિંગ અને

હલિંગ મશીનોમાંથી પસાર કરવામાં આવે છે. આની સામે, ધોવાની પ્રક્રિયા તદ્દન અલગ છે. આ પ્રક્રિયામાં, ચેરીને પહેલા પલિંગ મશીનમાંથી પસાર કરવામાં આવે છે જે તેમને તોડી નાખે છે અને બીજને પલ્પી ત્વચામાંથી વર્ચ્યુઅલી બહાર કાઢે છે. આવા બીજ મોટા ટાંકીમાં જાય છે જ્યાં તેમને લગભગ ૨૪ કલાક માટે રાખવામાં આવે છે. આ પ્રક્રિયામાં આથો આવતો અટકાવવામાં આવે છે, કારણ કે તે જેલી જેવા પદાર્થને ઢીલું કરે છે જેને તેના સંદર્ભમાં 'મધ' તરીકે સમજવામાં આવે છે. આ પ્રક્રિયામાં પણ, ધોવા પછી, કોફીને સૂકવવા માટે પેશિયોમાં ફેલાવવામાં આવે છે. કોફીને સંપૂર્ણપણે સુકાઈ જવા માટે તડકામાં બે થી ત્રણ અઠવાડિયા લાગે છે અને આ સમય દરમિયાન આબોહવાની પરિસ્થિતિઓના આધારે પૂરતી કુદરતી ગરમી આપવા માટે તેને શફ્લિંગ અને ટર્નિંગ ઓવર કરવાની જરૂર પડે છે. સામાન્ય અપેક્ષિત સુગંધ શેકવાની પ્રક્રિયા પછી જ ઉપલબ્ધ થાય છે. શેકવાથી તેનો રંગ પણ બદલાય છે અને તેને કથ્થઈ રંગ આપે છે અને પરિણામે રાસાયણિક પરિવર્તનની પ્રક્રિયા પણ થાય છે. શેકવાની પ્રક્રિયા તેના ભવ્ય સુગંધિત ગુણો અને મનભાવન સ્વાદ લાવે છે.

એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલે કરદાતા-કંપની દ્વારા ચલાવવામાં આવતી કામગીરીની પ્રત્યક્ષ જાણકારી મેળવવા માટે ફેક્ટરી પરિસરની તપાસ કરી હતી. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા બંને પક્ષોના પ્રતિનિધિઓની હાજરીમાં તપાસ કરવામાં આવી હતી. ટ્રિબ્યુનલના હકીકતલક્ષી અવલોકનથી તપાસના પરિણામે જાણવા મળ્યું કે કોફીને ક્યોર કરવામાં નીચેની નવ પ્રક્રિયાઓ સામેલ છે:

"(૧) એસ્ટેટમાંથી કોફી મેળવવી;

(૨) કપર કરેલા ગોડાઉનમાં કોફીનો સંગ્રહ;

(૩) ડ્રાયિંગ ચાર્ડમાં કોફી બોર્ડ દ્વારા નિર્ધારિત જરૂરી ધોરણો મુજબ કોફીને સૂકવવી;

(૪) હલિંગ/પિલિંગ/પોલિશિંગ;

(૫) મિકેનિકલી કોફીનું ગ્રેડિંગ;

(૬) કલર સોર્ટિંગ;

(૭) ગાર્બલિંગ અને મેન્યુઅલ ગ્રેડિંગ;

(૮) ગાર્બલ કરેલી કોફીનું આઉટ-ટર્નિંગ; અને

(૯) બલ્કિંગ".

ટ્રિબ્યુનલને એ પણ જાણવા મળ્યું કે નવ પ્રક્રિયાઓને પહોંચી વળવા માટે, કરદાતા પાસે ફેક્ટરી વિસ્તાર છે જ્યાં ક્યોર ન કરેલી/સ્વચ્છ કોફીના સંગ્રહ માટે ગોડાઉન, કોફી ડ્રાયિંગ ચાર્ડ, મશીન રૂમ, ગાર્બલિંગ શેડ વગેરે સ્થિત છે.

ક્યોરિંગ કામગીરી ડ્રાયિંગ ચાર્ડમાં તેજસ્વી સૂર્યપ્રકાશમાં કોફીને સૂકવવાથી શરૂ થાય છે. પછી હલિંગનો તબક્કો આવે છે. તેનો અર્થ એ છે કે, કોફીના બીજના બાહ્ય પડને કાળજીપૂર્વક દૂર કરવામાં આવે છે, જો જરૂરી હોય તો,

યાંત્રિક કામગીરી દ્વારા કોફીના બીજ મેળવવા માટે કે જેના પર આગળ પ્રક્રિયા કરી શકાય. ટ્રિબ્યુનલને જાણવા મળ્યું કે હલિંગ પ્રક્રિયામાં પ્રી-કિલનિંગ, ડેસ્ટિનિંગ, હસ્કને દૂર કરવું, અનહલ્ડ બીજને અલગ કરવું અને પોલિશિંગ કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ ગ્રેડેશન કરવામાં આવે છે. ગ્રેડેશનની પ્રક્રિયામાં ગાર્બલિંગ/મેન્યુઅલ ગ્રેડિંગ તરીકે ઓળખાતી પ્રક્રિયા દ્વારા ગ્રેડિંગના હેતુસર સારી કોફીને અલગ કરવાની જરૂર પડે છે. કેટલીકવાર, ગ્રેડેશનની પ્રક્રિયા યાંત્રિક માધ્યમો દ્વારા પણ કરવામાં આવે છે. ગ્રેડિંગ પછી ગ્રેડિંગના આધારે પોલિશિંગ કરવામાં આવે છે. ટ્રિબ્યુનલે ઠેરવ્યું હતું કે આ પ્રક્રિયામાં કરદાતા છોડમાંથી તોડવામાં આવેલ કાચા માલમાંથી કોફીના બીજ બનાવવાના ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિમાં સામેલ હતા.

હાઇકોર્ટે હકીકતલક્ષી મેટ્રિક્સનો સ્વીકાર કર્યો પરંતુ તે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ સમાન છે કે કેમ તે અંગેના નિષ્કર્ષમાં ટ્રિબ્યુનલ સાથે અસંમત થઈ અને ઠેરવેલ કે:

"અમને જણાય છે કે પ્રક્રિયાના તમામ નવ તબક્કાઓ કોઈ પણ પ્રકારનો ફેરફાર દર્શાવતા નથી અથવા તો કોઈ વ્યવસાયિક રીતે અલગ કોમોડિટી પ્રક્રિયાના વિવિધ તબક્કાઓમાંથી પસાર થતી જોવા મળતી નથી. એ અવગણી શકાય નહીં કે સામાન્ય બોલચાલમાં, 'કોફી' નો અર્થ કોફી પાવડર, ગરમ અથવા ઠંડા પીણા તરીકે પીવામાં આવતું પીણું થાય છે. કોઈ પણ તબક્કે, ઉત્પાદન અને નિર્માણ વચ્ચેના આ રંગ સંયોજનની અભિવ્યક્તિ થતી નથી".

કલમ ૩૨એ નો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ ફરીથી રજૂ કરવામાં આવ્યો છે:

"૩૨એ. (૧) પેટા-કલમ (૨) માં ઉલ્લેખિત વહાણ અથવા એરક્રાફ્ટ અથવા મશીનરી અથવા પ્લાન્ટના સંબંધમાં, જે કરદાતાની માલિકીનું છે અને તેના દ્વારા ચલાવવામાં આવતા વ્યવસાયના હેતુઓ માટે સંપૂર્ણપણે ઉપયોગમાં લેવાય છે, ત્યાં, આ કલમની જોગવાઈઓ અનુસાર અને તેને આધીન, તે પાછલા વર્ષના સંબંધમાં જેમાં વહાણ અથવા એરક્રાફ્ટ પ્રાપ્ત કરવામાં આવ્યું હતું અથવા મશીનરી અથવા પ્લાન્ટ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હતો અથવા, જો વહાણ, એરક્રાફ્ટ, મશીનરી અથવા પ્લાન્ટનો ઉપયોગ તરત જ પછીના પાછલા વર્ષમાં કરવામાં આવે છે, તો પછી, તે પાછલા વર્ષના સંબંધમાં, કરદાતાને વહાણ, એરક્રાફ્ટ, મશીનરી અથવા પ્લાન્ટની વાસ્તવિક કિંમતના પચીસ ટકા જેટલી રકમનું રોકાણ ભથ્થા તરીકે કપાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે:

પરંતુ શરત એ છે કે નીચેના સંબંધમાં આ કલમ હેઠળ કોઈ કપાતની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં –

(એ) xxx xxx xxx

(બી) xxx xxx xxx

(સી) xxx xxx xxx

(ડી) xxx xxx xxx

(૨) પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત વહાણ અથવા એરક્રાફ્ટ અથવા મશીનરી અથવા પ્લાન્ટ નીચે મુજબ હશે, એટલે કે:—

(એ) xxx xxx xxx

(બી) xxx xxx xxx

(૧) xxx xxx xxx

(૨) xxx xxx xxx

(૩) અગિયારમી અનુસૂચિમાં આપેલી સૂચિમાં ઉલ્લેખિત કોઈ લેખ કે વસ્તુ સિવાયના કોઈપણ લેખ કે વસ્તુના નિર્માણ, ઉત્પાદન કે પેદા કરવાના વ્યવસાયના હેતુઓ માટે અન્ય કોઈપણ ઔદ્યોગિક ઉપક્રમમાં.)".

વિચારણા માટેનો ટૂંકો મુદ્દો એ છે કે શું હાઈકોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવવામાં સાચી હતી કે કરદાતા કોફીને ક્યોર કરવાની પ્રક્રિયામાં કોઈપણ ઉત્પાદન અથવા નિર્માણ પ્રવૃત્તિમાં સામેલ નહોતા.

સદર અધિનિયમમાં 'ઉત્પાદન' શબ્દની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી. 'ઉત્પાદન' શબ્દની વ્યાખ્યાના અભાવે સામાન્ય બોલચાલમાં જેવો અર્થ સમજવામાં આવે છે તેવો અર્થ આપવો જોઈએ. તેને કાચા અથવા તૈયાર માલસામાનમાંથી ઉપયોગ માટેની વસ્તુઓના ઉત્પાદન તરીકે સમજવું જોઈએ, જેમાં આવા માલસામાનને નવા સ્વરૂપો, ગુણો અથવા સંયોજનો આપવામાં આવે

છે, પછી ભલે તે હાથની મજૂરી દ્વારા હોય કે મશીનો દ્વારા. જો વસ્તુમાં કરવામાં આવેલ ફેરફાર નવી અને અલગ વસ્તુમાં પરિણમે છે તો તે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ સમાન ગણાશે.

આ કોર્ટે ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ વિરુદ્ધ મેસર્સ પીઓ ફૂડ પેકર્સ, [૧૯૮૦] સપ્લીમેન્ટરી એસ.સી.સી. ૧૭૪ માં ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ શું કહેવાય તે નક્કી કરતી વખતે ઠેરવ્યું હતું કે: ઉત્પાદન થયું છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટેની કસોટી એ છે કે ઉત્પાદનની પ્રક્રિયામાંથી પસાર થતી કોમોડિટીને શું હવે મૂળ કોમોડિટી તરીકે ગણી શકાય નહીં, પરંતુ વેપારમાં નવી અને અલગ કોમોડિટી તરીકે ઓળખાય છે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"સામાન્ય રીતે ઉત્પાદન એ એક અથવા વધુ પ્રક્રિયાઓનું અંતિમ પરિણામ છે જેમાંથી મૂળ કોમોડિટીને પસાર કરવામાં આવે છે. પ્રક્રિયાનું સ્વરૂપ અને હદ એક કેસથી બીજા કેસમાં બદલાઈ શકે છે, અને ખરેખર પ્રક્રિયાના ઘણા તબક્કાઓ હોઈ શકે છે અને કદાચ દરેક તબક્કે અલગ પ્રકારની પ્રક્રિયા હોઈ શકે છે. દરેક પ્રક્રિયામાંથી પસાર થતાં, મૂળ કોમોડિટીમાં ફેરફાર થાય છે. પરંતુ જ્યારે ફેરફાર, અથવા ફેરફારોની શ્રેણી, કોમોડિટીને એવા તબક્કે લઈ જાય છે જ્યાં વ્યવસાયિક રીતે તેને મૂળ કોમોડિટી તરીકે ગણી શકાય નહીં પરંતુ તેના બદલે તેને નવી અને અલગ વસ્તુ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ત્યારે ઉત્પાદન થયું હોવાનું કહી શકાય."

વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ધ્યાન દોરતાં, કરદાતા કાચા કોફી બેરીને

તોડ્યા પછી અથવા પ્રાપ્ત કર્યા પછી તેને કોફીના બીજનો આકાર આપવા માટે નવ પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર કરે છે. અંતિમ ઉત્પાદન ઇનપુટથી બિલકુલ અલગ અને સ્વતંત્ર છે. વસ્તુમાં કરવામાં આવેલ ફેરફાર નવી અને અલગ વસ્તુમાં પરિણમે છે જે વેપારમાં નવી અને અલગ કોમોડિટી તરીકે ઓળખાય છે. કોફીના બીજ જે કાચા માલમાંથી ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા હતા તેનાથી અલગ સ્વતંત્ર ઓળખ ધરાવે છે. તૈયાર ઉત્પાદનમાં સ્પષ્ટ ફેરફાર જોવા મળે છે.

રેવન્યુના વિદ્વાન વકીલની એ રજૂઆત સ્વીકારી શકાય નહીં કે કરદાતા માત્ર પ્રોસેસિંગનું કામ કરતા હતા અને નવી વસ્તુના ઉત્પાદન અને નિર્માણમાં સામેલ નહોતા. પ્રક્રિયા ત્યારે ઉત્પાદન પ્રક્રિયા બને છે જ્યારે તે મૂળ વસ્તુમાં સંપૂર્ણ પરિવર્તન લાવે છે જેથી કરીને વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુ અથવા કોમોડિટીનું નિર્માણ થાય. તે પ્રક્રિયામાં જ ઘણી પ્રક્રિયાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે. વિવિધ પ્રક્રિયાઓ અભિન્ન રીતે જોડાયેલી છે જે વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુના ઉત્પાદનમાં પરિણમે છે. જો પ્રોસેસિંગ પછી વ્યવસાયિક રીતે અલગ વસ્તુ અથવા કોમોડિટી બને છે તો તે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ હશે. કરદાતા કાચા બેરી પર પ્રક્રિયા કર્યા પછી તેમને કોફીના બીજમાં રૂપાંતરિત કરે છે જે વ્યવસાયિક રીતે અલગ કોમોડિટી છે. કાચા બેરીને કોફીના બીજમાં રૂપાંતરિત કરવાની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ હશે.

ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અમારો અભિપ્રાય છે કે હાઈકોર્ટ તેના અભિપ્રાયમાં ખોટી હતી કે કાચા બેરી પર પ્રક્રિયા કરીને વપરાશ માટે તૈયાર

કોફીના બીજ બનાવવાની પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ નહીં ગણાય અને તેથી કરદાતા સદર અધિનિયમની કલમ ૩૨એ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ રોકાણ ભથ્થા માટે હકદાર નથી.

તે મુજબ, અપીલો ખર્ચ સાથે મંજૂર કરવામાં આવે છે. હાઈકોર્ટનો વાદગ્રસ્ત હુકમ/ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે અને ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. કાયદાના પ્રશ્નનો હકારાત્મક જવાબ આપવામાં આવે છે એટલે કે કરદાતાની તરફેણમાં અને રેવન્યુની વિરુદ્ધ.

અપીલો મંજૂર.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.